

tében, köztük 10.490 gyermek! Ez naponta 6 felnőtt és 3 gyermek.

100 gyermekbaleset közül:

65-öt leforrzás vagy marás okoz (forró folyadék, marólúg, stb.);
22-t égési sebek (játék gyufával, tűzhelyen, vagy kályha mellett);

6-ot világítógáz-mérgezés (játék a gázvezetékkel);

4-et villám vagy áram (helytelen viselkedés zivatarban, játékok magasfeszültségű vezetékkel);

3-at robbanás (benzin- vagy gázrobbanás) okoz.

6 tüzeset közül:

2 rosszakarató gyújtogatásból,

2 a tűz és világító eszközök könnyelmű kezeléséből,

1 megfelelő tűzhely hiányából,

1 villámcsapásból keletkezik.

- A tüzesetek több mint négyötöd része hanyagságból és könnyelműségből keletkezik! Gyermekek gyakran okozói a tűzkároknak. Naponta 13 tüzet okoznak gyermekek! Ne játssz gyufával vagy tűzijátékkal! Vigyázz testvéreidre!"

Ilyen természetű részletet többet is találunk a könyvben.

Érdemes megismerni egy pár tétel szövegét is részletesebben, amit következő alkalommal mutatunk be.

(Folytatjuk.)

Matzkó! Gyula.

Kézimunka. (Szöjld)

A könyv bekötése.

Tanítás a polgári iskola II., III. osztályában.

VII. közlemény.

Számonkérés. A múltórai munka rövid összefoglalása. t(Megtanultuk a hátkéreg kiszabását, domborítását és fölragasztását. Kiszámítottuk, hogy a könyvünkhöz milyen nagyságú keménytábla szükséges. A táblákat kivágtuk sarkait és széleit gömbölyítettük. A táblákat a könyvre fölragasztottuk, préseltük. A hátkéregpapír két végét olyan rövidre vágtuk, hogy az egy magasságba került a keménytáblák fejével, illetve táblával.)

Előkészítés. Tanár egy munkában lévő könyvet s egy teljesen kész bekötött könyvet állít egymás mellé. Az összehasonlítás alapján közösen állapítják meg a hátralévő munkamozzanatokat és azok természetes egymásutánját.

Célkitűzés. Eszerint a mai órán a táblák vászon és papírborítása, valamint az előzéklapoknak a táblák belső oldalához való ragasztása következik. E munkák elvégzése után a könyv kötése befejezést nyer.

Bemutató. A négy vászonsarok kiszabása és fölragasztása. Egy darab 7×14 cm.-es téglalapalakú könyvkötővásznat vágok ki. (II/17. ábra) A vászon hátát forró enyvvel végig kenem s a rövidebbik oldalfelező mentén úgy hajtom össze, hogy az enyves felületek egymásra tapadjanak. Kívül maradt a vászon színe s a forma 7×7 cm.-es négyzet. A négyzetes forma három oldala nyitott, a hajtás mentén zárt. Ezt az összefüggést megszüntetem azáltal, hogy egy hajszálvékony csíkot ollóval levágok. Két önálló, de egymáshoz tapadt négyzetet nyertem. A négyzeten megvonom az egyik átlót s a vonal mentén ollóval kettévágom. Nyertem két pár derékszögűháromszög alakú vásznat. A háromszögek derékszögű csúcsát ollóval lecsípem. Magam elé helyezem a könyvet úgy, hogy a fellepsző oldala felém esik. Kézbe veszem az egyik pár háromszögalakú vásznat, s elválasztom egymástól. Az egyik vászon balkezemben, a másik jobbkezemben van. Fölnyitom a könyv tábláját s a balkezemben lévő vásznat enyves felületével a balsarok hátához a jobbkezemben lévő a jobbsarok hátához nyomom. Ezután a II/18. ábrán bemutatott módon előbb az egyik, aztán a másik sarkot állítom be. A tábla mögül a sarokvászon 10—12 mm széles csíkja látszik. Ha a beállítás pontos, a könyv tábláját az asztal lapjára hajtom s a II/19. ábrán megfigyelhető módon a vászon kiálló széleit az innenső oldalra hajtom. A könyv sarkán megjelölt ponton késhegyével addig húzgálok a vásznat, míg az apró ráncokat vetve szépen elsímul, végül lealapálom. A következő két sarok felhúzása a fentiekkel azonos módon történik. — A sarokvászon fent bemutatott szabása és fölragasztása a következő előnyöket biztosítja. Az enyvezett oldal összefektetése megakadályozza, hogy az enyvezett felület idő előtt kiszáradjon. A négy sarokvászon teljesen egyforma s három percn belül már ragasztásra kész. A négy sarok öt perc alatt elkészíthető.

Ha munkaközben úgy érezzük, hogy ujjaink hegye reátpadt enyvtől ragacos s ez munkánk kivitelében zavar, csak hajunkat simítsuk meg, mire az enyvreteg fölé vékony zsírréteg kerül s a zavaró körülmény megszűnik.

A következő munka a könyv előkészítése a hátvászon felragasztásához. Ha megfigyeljük a II/20. ábrát, a simítócsontot beszúrva látjuk a hátkéreg s a hát között, a támadt hézagon benyúlok az olló hegyes végével, s jobb és baloldalon a megjelölt helyeken 2 cm. mélyen átvágom a vendéglapot. Az

átvágások helyét a rajzon vastagabb vonallal jeleztem. Ezekre a bevágásokra azért van szükség, hogy a hátvászon 1.5 cm-es végeit a hát és a kéreg közé, valamint a tábla belső oldalára beragasztthassam.

— Ugyancsak most távolítom el a táblák belső oldaláról a vendéglap könnyen leszakítható részét. A leszakításnál ügyelek, hogy a gerinczsineg bolytos végei meg ne sérüljenek. Leszakítását úgy végzem, hogy a tábla szélén fölpiszkálom a vendéglap le nem ragadt végét, kissé beszakítom, s óvatosan addig húzom, míg végig nem szakad. Ez a művelet azért szükséges, mert ezáltal a vendéglap éles metszészvonala eltűnik s a szakítás természetes átmenetet képez a tábla síkjába. Ha történetesen megfeledkeznék a vendéglap eltávolításáról, ez a hiba a béléspapír leragasztása után is szembeötlően mutatkozna.

Most kerül sor a hátvászon kiszabására. A hátvászon téglalap alakú. Hosszát megkapom, ha a hát hosszúságához hozzáadok három centit. Szélessége 10 cm. A hátvászon hosszanti szélei épek és egyenesek legyenek. A felragasztás menete. A vásznat színével lefordítva alátét papírra helyezem. Balkezem két ujjával a vászon egyik végét leszorítom s az esetet az ujjamtól elindulva végighúzom a vásznon. Ezt a mozdulatot addig ismétlem, míg az enyv vékony rétegben el nem oszlik a vászon felületén. Most az alátétpapírt a vászonnal együtt elfordítom s balkezem két ujját a vászon beenyvezett végére nyomom, hogy a vászon másik végét is leenyvezhessem. Nagyon ügyelek, hogy a vászon színére enyv ne kerüljön, mert az örökös szépséghibát ejt a vásznan.

A becsukott könyvet hátával a vászon közepére helyezem, s amennyiben a vászon a könyvnél 3 cm.-el hosszabb a könyv fejénél és talpánál 1.5—1.5 cm.-es darab szabadon marad. Most óvatosan a vászon jobboldali széle alá nyúlok s a vászon enyves felületét a könyv táblájára simítom. Ugyanezt az eljárást ismétlem a baloldalon, miután a könyvet fölemelem s a könyv hátára előbb tenyérrel, majd simító csonttal rádörzsölöm a vásznat. Ezután előbb egyik, majd másik lapjára fektetem a könyvet és simító csonttal a hátereszt mélyedésébe nyomom a vásznat, majd, egy-két széles simítással átszaladok a táblákon fekvő vászon felületeken is. Ezután kezdem meg a hátvászon két végének behajtását. Ez a munka nem is olyan egyszerű, ezért a következő mozdulatok betartását ajánlom. A könyv két tábláját lenyitom. A könyv testét a fej vagy talp oldalán baltenyerembe fogom, miközben a hüvelyk és mutató ujjammal nyomást gyakorlok a könyv háta és a kéregpapír között. Ebbe a nyílásba hajtom be a simítócsont segítségével a vászon köze-

pét. A közepén benyomott vászon automatikusan behúzza a jobb- és baloldali részeket is a felvágott sarkok alá. Ha a vászon becsúszott a jobb és baloldalon föl-vágott élek alá, présdeszkával alátámasztom a tábla megfelelő pontját, a vászon egész felületét behúdom s rátapasztom a tábla belső oldalára. Ezt elvégezve, a símitócsonttal újra benyúlok a hát és a kéregpapír között s a behajtott vászon középső részét rápreselem a kéreg homorú oldalára. Ugyanezt az eljárást követem a hátvászon másik végének behajtásánál.

A könyv tábláinak külső borítása következik ezután. A borítólap szélessége a könyvtábla szélettségével azonos. Hosszúsága a tábla magasságát három cm.-el túlhaladja. Lásd a II/21. ábrát. A téglalapalakú borítólap egy hosszanti oldala éles egyenes metszésű legyen, mért ezzel az oldallal borítom le a hátvászon szélét. A sarkok leszabása az alább ismertetett módon történjék. A beborítandó könyvre úgy helyezem a borítólapot, hogy az élesmetszésű oldala a hátvászon széléből 0,5 cm. széles csíkot takarjon. A jobb és baloldalon a lap 1,5 cm-es darabja kijebb nyúlik. A lap egyik alsó sarkát próbálgatással annyira behajtom, hogy a sarokvászon 45°-os metszését 3—4 mm-el eltakarja. A 45°-os behajtás akkor pontos, ha a derékszögű sarok egyik éle a könyv hátával, másik éle a könyv rövidebbik metszésével párhuzamos.

Ha az egyik sarok behajtásának nagyságát megállapítottam a lapot a rövidebb oldalfelező mentén gyöngéden áthajtom s a szimmetrikus oldalon is kijelölöm azt. A sarok metszése éles legyen.

A borítólapok felhúzása keményítőből készült ragasztóval történik. Egymásután mindkét lapot megkenem, de ragasztáshoz a korábban megkent lapot veszem fel. A lapot a hátvászon metszése mentén igazítom be, letakarva abból 3—4 mm-t, de közben figyelemmel kísérem a két sarkot is. Ha a borítás kívül tökéletes, felnyitom a könyv tábláját s a tábla belső felületére hajtom a szabadon maradt széleket. Ha a két borítólapot fölragasztottam, a könyv táblái az egyoldalú húzás következtében meghajlanak. Ha azonban elvégzem a könyvkötés legutolsó munkamozzanatát, vagyis a tábla bélelését, a külső és belső ragasztás kölcsönösen ellensúlyozza egymást s a tábla egyenes marad. A tábla bélelése nem más, mint az előzéknapnak a tábla belső oldalához való ragasztása. A ragasztáshoz forró folyékony enyvet használunk. A II/20. ábra „Y” jelzésű lapján jelképesen mutatom be a bélés beragasztásának módját. A könyv ragasztás közben természetesen nem a rajzra bemutatott helyzetben áll. A könyv az asztal lapján fekszik, kemény tábláját derékszögben felnyitom s a rajz-

zon bemutatott sugaras irányban vezetem az ecsetet. Miután az enyvvet egyenletesen eloszlattam a lapon, a könyv tábláját visszahajtom, majd újból kinyitom s a tábla belsejéhez tapadt előzéklapot tiszta rongydarabbal átsímítom. E műveletet megismételjük a könyv másik tábláján is, mire a könyv kész.

Tanár megindítja az osztálymunkát.

A jelen közleménnyel a feldolgozásra beállított anyag befejezést nyert.

Fáber József.

IRODALOM—KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK—LAPSZEMLE—HIREK

IRODALOM.

Dr. Mester János: Loyolai Szent Ignác pedagógiája; (Bővített különnyomat a Katolikus Alföld jubileumi számából a 400 éves Jézus Társaságról. Szeged, 1941. 55 old.)

Európában a modern civilizáció kezdeteit azoknak a szerzeteseknek fellépése jelenti, akik nevelői tevékenységüket a korszakok és népek minden igényére ki tudták terjeszteni. Ezek voltak a népvándorlás korában a szt. Benedek reguláit követő szerzetesek. A kultúrellet fejlődése azonban egyre több kívánalmat vetett fel. A róneszánst követő lelki megoszlásban már új harcok gárdájára volt szüksége az „Ecclesia militans“-nak. Ezt a szellem-erkölcsi kultúrszükségletet elégíti ki világtörténelmi arányokban a Loyolai szent Ignác által alapított Jézustársaság. Mester János tanulmányában a 400 éves fennállását ünneplő rend pedagógiai alapfelfogását és nevelői eljárásmodját rajzolja meg a kultúrteoretika elnelyült szempontjaival és a keresztény nevelő kegyeletes áhítatával.

A szerző kiindulási tétele az a meggyőződés, hogy a jezsuita rend nemcsak a szószoros értelemben vett iskolai nevelés feladatait látta el, hanem az egyéniségképzésnek legtágabb értelmében működési körébe tartozónak ismerte a lélekkezelés és egyéniségformálás minden területét. Ezért tehát a szerző a jezsuita rend pedagógiájáról szólva megállapításait két nagy csoportra különítve tárja elénk.

Először szól a Jézustársaság nevelői eljárásának elméletéről, amely szt. Ignác lelkigyakorlatos könyvében és a Ratio Studiorum-ban van összegezve. A lelkigyakorlatos könyv a vallás-erkölcsi nevelésnek azóta is alig megköze-